

(або) доглядом може бути відчужено лише житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме або рухоме майно, яке має значну цінність, і, по-друге, утримання може здійснюватися в усіх видах матеріального забезпечення, як і догляд, за домовленістю між сторонами.

Припинення договору можливе: за вимогою відчужувача, якщо набувач майна не виконує обов'язків, взятих на себе за договором; за вимогою набувача майна, якщо з незалежних від нього обставин його майновий стан змінився настільки, що він не в змозі надавати відчужувачеві обумовлене забезпечення. У разі розірвання договору майно має бути повернене відчужувачеві. Витрати на забезпечення відчужувача, проведені набувачем майна до розірвання договору не відшкодовуються. Договір може бути розірваний також за одночасною згодою обох сторін. Договір довічного утримання може бути припинено і на інших підставах, передбачених діючим законодавством.

Таким чином виходячи з вище викладеного та враховуючи різні думки вчених, можна зробити висновок, що договір довічного утримання в наш час набуває широкого застосування. Саме тому дослідження його особливостей сприятиме законному застосуванню не лише науковцями, юристами, спеціалістами в окремих галузях права, а й суб'єктами, які укладатимуть цей договір.

Шевченко М.В.

студент

Науковий керівник:

Єна І.В., к.ю.н., доцент

Запорізький національний
університет

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСТАВИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Найбільш суворим з числа встановлених Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України) запобіжним заходом, не пов'язаним з обмеженням особистої свободи підозрюваного, обвинуваченого, є застава.

Процесуальний примус при застосуванні застави полягає у обмеженні права підозрюваного, обвинуваченого або іншої особи, яка внесла заставу, на предмет застави, підкріплене загрозою обернення предмета застави на користь держави з подальшим застосуванням більш суворого запобіжного заходу або застави у більшому розмірі, а також відчуттям моральної відповідальності перед заставодавцем за такі наслідки.

Виконання завдання кримінального провадження щодо недопущення необґрунтованого процесуального примусу (ч.1 ст.2 КПК України) при застосуванні нормативного матеріалу про заставу вимагає правильного розуміння підстав, мети застосування цього запобіжного заходу та

виваженого підходу до визначення розміру застави з урахуванням практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ).

Виходячи зі змісту ч.3 ст.176 та ч.2 ст.177 КПК України підставою застосування застави є наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, ризиків можливого вчинення підозрюваним, обвинуваченим дій, передбачених ч.1 ст.177 КПК, а також неможливість запобігання доведеним ризикам за рахунок особистого зобов'язання або поруки.

Відповідно до ч.1 ст.182 КПК України застава полягає у внесенні коштів у грошовій одиниці України на спеціальний рахунок з метою забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків з умовою звернення внесених коштів у дохід держави в разі невиконання цих обов'язків.

Виходячи з наведеного, а також з положень ч.1 ст.177 КПК України, п.40 Рішення ЄСПЛ у справі «Мангурас проти Іспанії» та п.14 Рішення ЄСПЛ у справі «Ноймайстер проти Австрії» основною метою призначення застави є гарантування присутності заявника на судовому процесі, але не забезпечення компенсації заподіяної шкоди. Відтак, постановка розміру застави в залежність від ціни цивільного позову у кримінальному провадженні є безпідставною.

Виходячи зі змісту п.139 Рішення ЄСПЛ у справі «Олександр Макаров проти Російської Федерації» та п.42 Рішення ЄСПЛ у справі «Мусук проти Молдови» застава може вимагатися тільки протягом періоду, коли причини, що виправдовують утримання під вартою, зберігаються. З норм кримінального процесуального законодавства з очевидністю неможливість застосування застави у разі відсутності підстав для тримання під вартою не випливає.

Розмір застави має бути визначений у межах, встановлених ч.5 ст.182 КПК України, з дотриманням норми ч.4 ст.182 КПК України, яка зобов'язує враховувати при цьому:

- майновий стан (наявність коштів, платоспроможність тощо);
- сімейний стан;
- відомості про особу підозрюваного, обвинуваченого (зокрема, неодноразове засудження та інші негативні відомості, що дозволяють зробити висновок про високу ступінь ймовірності неналежної процесуальної поведінки)
- ризики, передбачені ст.177 КПК України.

Крім того, в основу судового рішення про застосування застави має бути покладена оцінка стосунків з особами, які надають забезпечення (п.78 Рішення ЄСПЛ у справі «Мангурас проти Іспанії»); джерела походження предмета застави (п.33 Рішення ЄСПЛ у справі «В. проти Швейцарії»).

У Рішенні ЄСПЛ у справі «Мангурас проти Іспанії» сформульований висновок про можливість врахування співрозмірності суми застави з охоронюваним законом інтересом, катастрофічними екологічними та

економічними наслідками злочину, а також страхування обвинуваченого від ризику відповідальності за наслідки вчиненого ним злочину.

Виходячи з вищенаведених міркувань, застава є дієвим засобом стримування перешкоджання підозрюваним, обвинуваченим здійсненню правосуддя у кримінальному провадженні. Норми кримінального процесуального законодавства про заставу мають бути приведені у відповідність до практики Європейського суду з прав людини.

Щипанова О.О.

к.ю.н., доцент

Запорізький національний
Університет

ПРАВО ЧЛЕНІВ СІМ'Ї ВЛАСНИКА ЖИТЛА НА КОРИСТУВАННЯ ЦИМ ЖИТЛОМ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД СЕРВІТУТНОГО ПРАВА

Право членів сім'ї власника на користування його житлом є новелою вітчизняного цивільного законодавства, хоча це сервітутне право було відоме багатьом країнам світу протягом тривалого часу, починаючи римського приватного права. Причиною запровадження даного інституту в Україні стала поява у суспільстві відносин з користування житлом, що виникли не на підставі договору найму, а виходячи з особистих взаємин сторін. Тому в розвиток передбаченого у ст.47 Конституції України права кожної особи на житло, членам сім'ї власника житла, які проживають разом з ним, було надане право на користування цим житлом відповідно до закону (ч.1 ст.405 ЦК України).

Метою даної статті є визначення особливостей права членів сім'ї власника житла на користування цим житлом як одного з видів сервітутних прав.

Стаття 401 ЦК України «Поняття користування чужим майном» містить наступне визначення сервітутного права: «Право користування чужим майном (сервітут) може бути встановлене щодо земельної ділянки, інших природних ресурсів (земельний сервітут) або іншого нерухомого майна для задоволення потреб інших осіб, які не можуть бути задоволені іншим способом». Виходячи з вищенаведеного визначення, зрозуміло, що об'єктом сервітутного права, є нерухоме майно, зокрема, земельна ділянка, інші природні ресурси, будівлі, споруди тощо. Об'єктом же сервітуту проживання, передбаченого ст.405 ЦК України, є право користування окремим видом нерухомого майна, – а саме житлом. Житлом визнається житловий будинок, квартира, інше приміщення, призначені та придатні для постійного проживання в них (ст.379 ЦК України). Отже, лише житлове приміщення, як окремий вид нерухомості, може бути об'єктом сервітуту проживання.